

RIKSANTIKVAREN
Postboks 1483 Vika
0116 OSLO

Vår referanse: 2025/159852-10
Saksbehandler: Christian Clausen Hjelle
Dato: 4. juli 2025
Deres ref.:

Høringsuttalelse - Bergen kommune: Forslag til Bevaringsstrategi for næringer og industriers kulturmiljø.

Byrådet i Bergen behandlet saken i møtet 26.06.2025 sak 1155/25 og fattet vedtak om høringsuttalelse som gjengis under. Høringsuttalelsen henviser til innspill fra fagetat, som gjengis under:

Byrådet behandlet saken i møtet 26.06.2025 sak 1155/25 og fattet følgende vedtak:

1. Byrådet avgir høringsuttalelse til «Riksantikvarens forslag til bevaringsstrategi for næringer og industriers kulturmiljø», slik den fremkommer av byrådets forslag.
2. Melding om vedtak sendes Bystyrets kontor.

Byrådets vurdering og forslag til høringsuttalelse:

Byråden foreslår følgende høringsuttalelse:

Bergen kommune takker for oversending av høringsbrevet, og ser positivt på at Riksantikvaren utarbeider overordnede strategier som skal bidra til å styrke kulturmiljøet i Norge.

Bergen kommune ser svært positivt på at bevaringsstrategien skal bidra til samordning av innsats og at virkemidler ses i sammenheng for å ivareta kulturmiljøet. Dette sammenfaller i stor grad med byrådets forslag til ny kommuneplanens samfunnsdel (KPS), som har vært på høring våren 2025 og er sendt til politisk behandling i bystyret. Forslag til ny KPS slår fast at Bergen er en stolt verdensarvby, som er rik på verdifulle kulturminner. Bergen skal derfor «ta vare på vår kulturarv og kulturmiljøer som skaper særegne bydeler og nabolag, og gjøre disse mer tilgjengelige for alle. Nye byggeprosjekter skal ha stedstilpasset og vakker arkitektur». Ny KPS fremhever også viktigheten av samordning og samarbeid. Komplekse utfordringer og situasjoner gjør det nødvendig med innsats fra mange aktører, slik at oppgaver best løses i fellesskap. Samarbeid er nødvendig for realisering av en bærekraftig utvikling.

Bergen kommune viser til at byrådet i Bergen har tydelige ambisjoner for bevaring og god tilpasning til kulturmiljøer, slik det fremkommer i byrådets politiske plattform: Klosterhagen-erklæringen:

«Byrådet ønsker å skape en vakker by, og vil føre en byutvikling som fremtidens generasjoner kan se tilbake på med stolthet. Derfor vil byrådet legge til rette for at det legges større vekt på kulturhistorisk og stedstilpasset arkitektur i nye byggeprosjekter som ivaretar Bergens særpreg.»

Bergen kommune er opptatt av at ny bebyggelse har god tilpasning til historiske områder, slik at ny bebyggelse bidrar til å bevare Bergens særpreg og identitet. Byrådet vedtok derfor

den [2. januar 2025 oppstart av ny arkitekturveileder for Bergen](#). Denne fremhever [Riksantikvarens sin bystrategi fra 2021](#), og særlig anbefalingene om at nye bygg i historiske områder bør ha mer tilpasning og mindre kontrast. Dette markerer en vending bort fra Venezia-charteret sine føringer, slik de tidligere er fortolket og praktisert.

Bergen kommune er derfor opptatt at Riksantikvaren sine forslag til nye bevaringsstrategier i større grad bør fremheve anbefalingene om stedstilpasning. I høringsforslaget så er Bystrategien ikke omtalt. Bergen kommune ønsker at Bystrategien sine anbefalinger om at nye bygg i historiske områder bør ha mer tilpasning og mindre kontrast, bør komme frem i bevaringsstrategien.

Byantikvaren har bidratt med innspill til høringsforslaget, og inngår i Bergen kommune sin høringsuttalelse. Innspillene er gjengitt over og følger vedlagt.

Bergen kommune vil særlig fremheve byantikvaren sitt innspill om at plan- og bygningsloven er kommunenes viktigste redskap for å styrke arealbruken og sikre kulturmiljø som ikke er fredet etter kulturminneloven. Lovverket gir kommunene store muligheter, men også et stort ansvar. Bergen kommune er opptatt av at kulturmiljø skal være en ressurs i byutviklingen, og bidra til lokalt særpreg og identitet. Samtidig så er det viktig med helhetlige vurderinger og avveininger, og Bergen kommune er derfor opptatt av at plan- og bygningsloven brukes til å samordne og avklare interessekonflikter, slik at områder kan utvikles og byggeprosjekter igangsettes.

Bergen har i dag flere store transformasjonsområder under planlegging, blant annet Dokken, Laksevåg, Mindemyren, Fyllingsdalen og Arna. Dette er tidligere utbygde områder som skal transformeres fra industri, verft og arealkrevende næring, til ny kompakt byutvikling med blandede sentrumsformål. Bergen kommune er i den forbindelse opptatt av kulturmiljø og historisk bebyggelse kan brukes som en ressurs, og ikke som en brems for ny utvikling. Dette forutsetter godt samarbeid og samordning mellom kommunen, grunneiere og kulturmiljømyndigheter. Det er derfor positivt at Riksantikvaren sitt forslag til bevaringsstrategi understreker viktigheten av samarbeid og samordning. Det understreker viktigheten av å legge rette for dialog og samarbeid mellom ulike instanser og sektorer, forvaltningsnivåer og interessenter.

Bergen kommune ser positivt på at høringsforslaget er tydelig på hvilke roller og ansvar som ligger hos ulike aktører i den videre oppfølgingen av bevaringsstrategien. Strategien viser på en god måte hvordan både private og offentlige sammen kan bidra til bevaring og utvikling av kulturmiljøer.

Det er også positivt at brukerperspektivet er kommet tydelig frem. Det vi si at når lokalsamfunn, organisasjoner og myndigheter jobber sammen, så kan kulturmiljøer brukes og utvikles på måter som gir mening og verdi for både dagens og framtidens generasjoner.

Bergen kommune er også svært positiv til inkluderingen av deltema 3: industriens logistikk, som inkluderer bevegelige kulturminner. Rullende og bevegelige kulturminner er en viktig del av næringers og industriens kulturhistorie, og det er viktig at frivilligheten og engasjementet i disse kulturmiljøene ivaretas.

Som bevaringsstrategien påpeker, gir bevegelige kulturminnene særlig mulighet for å gjøre kulturmiljø levende og tilgjengelig. Flere av disse er i privat eie, eller eid av stiftelser. I Bergen kommune kan Teknisk Museum og Museet Gamle Vossebanen trekkes frem som viktige eksempler på frivillighetens betydning for formidling av både bevegelige kulturminner og infrastruktur.

Innspill fra fagetater:

Byantikvaren

Etaten har kommet med innspill til høringsforslaget. Innspillet er gjengitt under, og følger høringsvaret som vedlegg.

«Byantikvarens innspill

Riksantikvarens utkast til bevaringstrategier for næringer og industriers kulturmiljø fremstår som en godt disponert strategi som gjør rede for sammenhenger og peker på utfordringer, kunnskapsbehov og muligheter.

I forslag til Bevaringstrategien er næringer og industriers kulturmiljø delt inn i tre deltemaer som løfter frem prioriterte områder: Deltema 1: Industrien som bygde landet, Deltema 2: Våre mangfoldige næringer, Deltema 3: Industriens logistikk. Dette mener vi er en forstandig inndeling som løfter frem næring og industri som en viktig del av Norges historie og er egnet til å bidra til at et mangfold av slike kulturmiljøer kan bevares og tas i bruk som ressurser i en bærekraftig samfunnsutvikling.

Kommunene skal, gjennom sitt samordningsansvar etter § 1-4 i plan- og bygningsloven, ivareta ulike nasjonale, regionale og lokale interesser. Plan- og bygningsloven er det viktigste redskapet for å styre arealbruken og sikre kulturmiljø som ikke er fredet etter kulturminneloven. De fleste tekniske kulturminner skal derfor forvaltes av kommunene gjennom plan- og bygningsloven. At Bevaringstrategien er et betydningsfullt redskap for kommunene, og at kulturmiljøkompetanse i kommunene er svært viktig dersom målene i strategien skal oppnås, kan kanskje i større grad gjenspeiles i forslaget til Bevaringstrategien næringer og industriers kulturmiljø.

Bergen kommune har vedtatt en tematisk kommunedelplan for Bergens kulturminner og kulturmiljø; «Identitet med særpreg». Kulturminneplanens del 1, Kulturminnestrategi for Bergen, ble vedtatt i bystyret i 2019 og Kulturmiljøplanen del 2 og 3 ble vedtatt i bystyret i 2021. I Kulturmiljøplanen er blant annet næringers og industriers kulturmiljø løftet frem og behandlet under egne tema: Industrielle kulturminner og Tekniske kulturminner.»

Med hilsen

BBU - kommunaldirektørens stab

Christian Clausen Hjelle - Seniorarkitekt, Planseksjonen

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Kopi til: RIKSANTIKVAREN - Ida Strøm-Larsen